

so svoje dni že veliko tavžent hrastičev za strojarsko lubje omajili, koliko bi vtegnili ti hrastiči enkrat veljati, ko bi jih bili pustili rasti. Razumni gospodarji hrastiče še clo sadijo. S Studenca proti Savi gredé vidiš cel hribic s hrastiči nasajen. Tudi na Gorenském vém za práv bogatiga kmeta, ki spomladi hrastiče presaja, drugi se mu pa smejajo. Ti mende še ne véjo koliko je lép hrastov gojzd vréden. —

Ni še dolgo, kar se je v Mokronožki komisii práv žalostna zgodba perpetila, namreč: nékimu kmetu zbolí vól na vrančnim prisadu. Zdravila so, to se vé, bôlj iskali kakor, ko bi bil človek zbolel, pa nič niso pomagale. Kér so vidili, de ne kaže, de bi se ozdravil, ga zabodejo. Lepiga mesá se jim je škoda zdélo zavréči, néki kmét — mojster skaza v živinskim zdravilstvu — kteriga so za svet prašali, jim ni vedil rasložno dokazati, de bi bilo mesó škodljivo. Sosédje so ga tedej jédli. Kmaló jih je jélo strašno v želodcu peči, potlej jih je driska naverla, in trije so v strašnih bolečinah umerli. Kér je ta bolézen, kakor slišimo, létos že več volov pomorila, bi bilo dobro, ko bi kdo *) nauk dal, kako se ta bolézen spozná in odverne, morebiti bi se takó zamogel marsikteri kmet nesreče obvarovati, kakor se je po nauku, ki ste ga Tuhincam dali, tudi na Dolenském že marsikteri prešič ozdravil. L.

Lepo darílo za Brezniško šolo na Gorenském.

Ljubi moj Janez! Naj se tudi jez, kér radi od šol kej slišite, s svojo Brezniško šolo vašim Novicam perdružim. Mi na Breznici imamo obilno 12 let farno šolo od leta do leta po 35 do 45 učencikov; moji farmani dajejo učeniku (šomaštru), ki tudi v cerkvi orgla, vsako leto vnóvič poterjeno radovoljno biro mnogiga žita in druge prikuhe obilno 50 gold. vrednosti, nekoliko derv in lepo stanovanje v šoli. Stariši mu dajejo mesečno plačo po 10 krajcarjev.

To pa je pičli živež šomaštru, akoravno zraven tega še vedno kake dariče dobiva. K veči pomoči naše šole nam je Bog velikiga dobrotnika naklonil.

Lanjsko leto sim se obernal s prošnjo na gospoda Jurja Prešerna, velikiga kupca v Terstu in naše fare rojaka, pa s toliko večim zaupanjem, kér so mi moji farmani z veliko hvaležnostjo perpovedvali, de ko so Brezniški farovž zidali v letu 1819, so ta gospod sém prišli delo ogledat. Oni so svetvali že vstavljen vežni prag 3 čevljé od ravne zemlje, in stem vse poslopje vred vzdigniti, pred durmi pa zložni griček nasuti. „To storivšim vam — so rekli — bom dal 500 goldinarjev k pomoči vašiga zidanja.“ V zlatnini so koj svojo obljubo spolnili.

Od te pripovedi vnet sim pisal dobrotljivimu gospodu Prešernu lanjsko leto kmalo po Božiču v Terst in sim jih prosil, se naše šole milo spomniti. Lanjsko poletje so oni še z enim gospodam od dalje pridši svojo rojstno faro popred Rodne, zdaj Breznico, zopet obiskali; obiskali so pa tudi mene.

V našim daljnim pogovoru so jeli praviti: kakó so nekda iz očetove hiše iz Zabreznice k duhovnimu gospodu na Rodne v šolo hodili, in de je ta, prva stopnja k njih sreči bila. Po tem ko sim jim cerkev,

*) Popolno podučenje, kakó vrančni prisad spoznavati, ga odvírovati, ozdravljati, in z bolno in cerknjeno živino ravnati, smó že dali v Novicah v 3. listu léta 1843 pod nadpisam: „kterih živinskih kug se je poléti nar bolj bati.“ Tudi c. k. vladarstvo je enako podučenje (Viehbeschau-Ordnung) razglasilo v letu 1839. Škoda za sto in sto danih dobrih svetov in podukov, če se kmetje zanje ne pečajo. Komur ni svetovati, temu ni pomagati! Vredništvo.

in več drugiga skazal, smo tudi v šolo pogledali, in od tod sva jih s gospodam kaplanam do velke ceste spremila.

Po poti gredé, sim jim vnóvič našo šolo perporočil. Dali so mi obilni dar za uboge, in so rekli: Le naj mi še zavolj šole v Terst pišejo, in naj me opomnijo: bom pa še kaj dal.

Kér sim po njih besedah storil, so mi dobrotljivi gospod Prešern 12. dan Kimovca letas poslali 300 tolarjev ali 600 goldinarjev v srebru za Brezniško šolo s perporočenjem, poslani denar na kakó kmetijsko domačijo z dobro vterjenimi pismi posoditi; vsakoletne obresti od tega denarja bo pa šomašter k pervimu vstanovljenju svojiga gotoviga plačila prejemal.

Zahvala gré, in vedno pojde iz sere staršev in otročičev dobrotljivimu gospodu Jurju Prešernu, velikimu kupcu v Terstu. Bog naj Jim v nebesih obilno poverne, kar so dobriga storili Brezniški fari! —

Tole tebi z veseljem oznanim *), moj ljubi Janez, in iskreni šolski prijatelj! Bog Te obvari, in jez s počašenjem ostanem

tvoj prvi učenik in serčni prijatelj
Gašper Šoklič,
fajmošter na Breznici.

Somenj o sv. Ošpeti v Ljubljani in cena latašnjih deželnih pridelkov.

Sveta Ošpetá se kramarjem ni kej obnesla. — Goveje živine so manj pripeljali, ko zadnji somenj, nar vikši cena par volov je bila 155 gold. Iz hrovaškiga so kakih 400 prešicev pripeljali. — Konj nikoli ne manjka po razni ceni. —

Cena medú je 18 do 19 gold. cent; večidel je že pokupljen in iz dežele izpeljan, zato kér je pridelk letašnjiga práv dobriga medú le srednje mere bil. — Voska so le malo vkup pripeljali, cena je bila 86 do 88 gold. — Zaloge semena štajarske detelje so majhne, kér je letašnji pridelk komej sredenj imenovati; cena je 21 do 22 gold. Cent semena mačjiga repa (Timothäus Gras) velja 45 gold., pahovke (französisches Raygras) pa 30 gold. pri gosp. Dr. Orlu, ki teh semen nar več prideluje. — Češplje so v kupu poskočile, veljajo 5 gold. in pol do 6 gold. cent. Na Krajskim je bilo letas malo češpelj, pa so bile posebno dobre. — Barantija z ježicami je majhna; so jih tudi malo ponujali; cena je 6 do 7 gold. — Za laneno seme ni skorej nobeden prašal; vagan veljá 4 gold. in pol do 4 gold. in 40 kr. — Zaloge lima so majhne, sej se ga tudi malo prodá po 19 do 22 gold. — Kuhaniga pepéla (potaše) so nekaj skup navozili, pa skorej nobeden ni zanj pobaral; cena je 11 gold. in pol do 12 gold. — Cent ogeršičniga olja v fabriki gosp. Terpinca in njegovih tovaršev, veljá 21 gold. in pol. — Žitni kup domačiga žita oznanujejo Novice vsaki teden posebej. V Banatu in Sisku je žitna cena nemalo odjenjala, zato je pa po zimi vožnja težje in dražje; kér je v Ljubljani precej

*) Z neizrečeno velikim veseljem sim Njih pričjóči dopis sprejel, moj ljubi in nepozabljivi prvi učenik! Brali ga bodo z veseljem pa tudi vsi rodoljubi prijatli po celim Slovenskim in hvalo in zahvalo dali verlimu gospodu Prešernu, dobrotljivimu podporniku deželskiga šolstva. V resnici — gospod Prešern niso samó imeniten kupec, oni so se tudi imenitniga šolskiga dobrotnika skazali; 600 goldinarjev na enkrat ni kaka karbodi reč! Bog Jih še dolgo dolgo ohrani v izgled drugim, ki so tudi bogati, ki pa le denarje na kúp spravljajo, de jih bodo enkrat veselím dedícem (jerbam) zapustili, ki še Očenaša ne bodo za nje molili. — Pa tudi Njih lepo prizadevanje, častitljivi gospod fajmošter! za prid deželskih šol in za podučenje mladosti zasluži serčno zahvalo vsaciga Slovenca, ki svojo domovino ljubi.

žita v hramih (magazinih), se zamore zatega voljo tu-
kej skorej bolj po ceni kupiti, ko v Banatu in Sisku. —
Korún je po 33 kr. mernik; predivo praznje po 17 kr.,
ohlančje po 13 kr., hodnik pa po 9 kr. funt. — Če
premerimo letašnja ceno deželnih pridelkov z lanjsko,
se kaže ~~da~~ viši od lanjske.

Domačinstvo.

(Žlahta slavniga Krajnea barona Jurja Végata). V Moravčah smo 6. dan tega meseca pokopali Joža Peterka, po domače Janeša, kmeta iz Zagorice v 67 letu njegove starosti in ujea slavniga Jurja Végata, nekdanjega c. k. glavnega vojšaka, viteza visociga vojniškega reda Marije Terezije, učeniga pisatelja brojnih in vojniških vednost i. t. d. Kér baron Végata nobeniga brata ni imel, pa tudi otrok ne, je rajniki Jože Peterka zató toliko imeniten, kér je baron Végatove, sestre Mice sin bil, ki je barona in svojo teto Apolonjo enkrat na Dunaju obiskal in od ondot skrinico, ktero je Juri Végata, še učenice v Ljubljani imel, sabo prinesel in hranil. Jožetov pokop je tudi med kmeti opomin na rajciga veljavniga barona obudil, ki je od kmetijskih staršev rojen takó visoko stopnjo časti dosegel.

K. R. Hueber.

Zahvala.

Kakor so poprej častiti gospod J. Caf, kaplan v Fravheimu na Štajarskim, takó so nam tudi unidan častitljivi gospod J. Dolenc tehant v Stari Loki in namestnik c. k. kmetijske družbe v Loški komisii, veliko množico lepó ohranjenih zeliš s slovenskimi, latinskimi in nemškimi imeni poslali, za ktero se nevtrudljivima gospodama odborstvo kmetijske družbe serčno zahvali.

Vredništvo.

Zahvala in odgovor na vprašanje.

Častitljivi gosp. kaplan J. Drobnič so Ljubljanskemu muzeumu dve okamnjene živinske kosti in pa dva luštrenka (Muschel) poslali, kateri so na severni strani tik Save stoječiga, po priliki 400 sežnjevisociga hriba pri podružnici sv. Štefana v fari sv. Jakoba v Doli na Štajarskim najdeni bili. Prosili so gosp. kaplan, de bi se jim po Novicah na znanje dalo, kaj de sta imenovana dva okamenika? Varh Ljubljanskiga muzeuma, gosp. Freyer so na to vprašanje naslednji odgovor dali:

„Poslane dve kosti ste 4 palce dolga in ravno toliko široka, 3 palce pa visoka členka iz repa (Schweifwirbelbeine) neke grozno velike neznane živine, kakoršne so pred občinsko povodnjo na svetu bile, kakoršnih pa zdej več ni. Ta dva členka sta že popolnoma okamnjena, kar od njih grozno velike starosti pričuje in željenje obuda, de bi na imenovanim mestu naprej kopali in iskali; morebiti bi se zamogle vse kosti te imenitne živali dobiti. Ljubljanski muzeum, ki s posebnim veseljem take stare ostanjke predpovodenskih žival nabira, bi prijatlam natoroznanstva za tako darilo veliko hvalo vedil. Prav lepó se pa častitlivi gosp. Drobniču za imenovane okamenike zahvalimo, ktere so že narodnemu mezeumu po vrednosti vverstene.“

H. Freyer.

Urno, kaj je noviga?

V 49. listu Novic ste popisali veselo obhajanje druge poroke v Kamnigoricah. Ravno taka veselica se je tudi nam v Kropi en dan pozneje, to je 26. Li-

stopada perpetila. 50 let je preteklo, kar Jakob in Marija Vidic v zakonskim stanu práv lepó živita, zatorej so gospodje fužinarji sklenili, nju drugo poroko z veliko častjo obhajati. Velika množica ljudi je spremila ženina in nevesto h velki maši v cerkev, ktero so čast. gosp. fajmošter peli; po maši je bila poroka, po ti pa darina (ofer) za vnovič poročena pobožna zakonca. Po vsih teh opravilih je bila o poldne vesela svatba, ktero so zgorej imenovani gospodje fužinarji napravili.

Kr n.

(Nov železen most) to je: most na železnih verigah viseč, so v Gradcu 25. Listopada z veliko častjo vpričo presvitliga Nadvojvoda Joana in deželskiga poglavarja grofa Vikenburškiga za občinsko rabo odperli. Ta novi most stoji na tistem mestu, kjer je poprej zidan in pokrit most stal, kteriga je v letu 1827 povodenj pokončala. Dolg je 202, širok pa 44 čevljev in zamore 30000 centov teže deržati. 19. in 20. Listopada so ga za poskušnjo z 4000 centi obložili in nič se ni premaknilo. Glasovitni Teržaški zidarski mojster Balant Vallé ga je za 148400 gold. naredil.

Društva zoper terpinčenje žival.

Omikani ljudje našiga stoletja so jeli zmirej bolj spoznavati, de ni samó greh, živali terpinčiti (martrati) temuč de se lastnikom živine tudi gotova škoda godi, če se ona nezmerno terpinči. Kér pa sirovi in neotesani ljudje tega ne spoznajo, so se ljudomili možje v društva sklenili, kterih poseben namen je občno podučenje v ti reči. Razun družiga prizadevanja dajajo imenovane društva podučivne bukvice na svitlo, ktere serca mečijo in mlade in odrasene ljudi lepiga zadržanja proti živini vadijo. Pred vsimi drugimi društvi gré Monakovim na Nemškem nar veči čast in hvala. Vikši c. k. dvorna gosposka je tudi v Gorici enako društvo dovolila, in kakor se že očitno zdej kaže, bo ta družba vredna hči svoje matere na Monakovim. Slišali smo, de imá že čez 400 udov, ki po 20 ali 30 krajcarjev na leto plačajo in s temi majhnimi doneski velki namen verlo podpirajo. Dosihmal je že v treh jezikih bukvice na svitlo dala, ktere so danes v slovenskim jeziku Novicam pridjane. Vse druge spiske, ki bodo v prihodnjim letu natisnjeni in od nje na svitlo dani, bomo tudi mi Novicam prihodnjič perložili. De bi pač lepó prizadevanje imenovaniga društva povsod verlih prijatlov in podpornikov našlo!

Vredništvo.

Današnjimu listu so perdjane zgorej imenovane bukvice zoper mučenje žival in pa perloženi list Nr. 17.

Žitni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	10. Grudna.		9. Grudna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače . . .	1	54	2	6
1 » » banaške . . .	2	15	2	20
1 » Turšice	1	18	1	22
1 » Soršice	—	—	1	43
1 » Reži	1	34	1	43
1 » Ječmena	1	15	—	—
1 » Prosa	1	5	1	17
1 » Ajde	1	1	1	3
1 » Ovska	—	45	—	51

Cena prešičev v Krajnju — ložejih po 5 kraje. funt; čez 2 centa pa po 6 kraje.; — slanina (špeh) v bohih po 16 gold. in pol, brez kože po 17 gold. in 20 kraje. cent.